

West Zeeuws-Vlaanderen
Raad van State, verpachting tienden 1688
polderken Den Oosthoeck van den Boom benoorden Ste Cruijce

Huib J. Plankeel

*Eerder verschenen op www.grijsbaard.nl, en met toestemming
van de rechthebbenden overgenomen en geplaatst op HoGenDa.*

Bron

Nationaal Archief, toegang 1.01.19, Raad van State, inv.nr 1846, verbaal 1688.
Eerste deel uit inv.nrs 1846-1849, Verbalen van de commissies tot de inspectie van de tienden in Vlaanderen, met bijlagen. 4 delen. (1846: 1688; 1847: 1689-1693; 1848: 1694-1698 en 1849: 1702-1706).

Inleiding.

In mei 1688 besloot de Raad van State tienden te verpachten in Zeeuws Vlaanderen. Dat was door hen nooit eerder gedaan. Mr Pieter de Huijbert, heer van Burgh etc., werd door hen gedeputeerd om dit af te handelen.

Deze maakte een uitgebreid verslag (verbaal) van zijn reis en handelen, en voegde aan zijn verbaal vele (46) bijlagen toe, met o.a. de quohieren van de diverse verpachtingen.

Gezien mijn belangstelling heb ik **alleen aantekening** gemaakt van de zaken **aangaande West Zeeuws Vlaanderen**.

De verpachtingen betreffen het Land van Cadzand, een gedeelte van Nieuwvliet, de polders rond Aardenburg, Sluis en Oostburg, ten noorden van de Passegeule en de Prins Willemspolders eerste en tweede deel, waar de tienden nog in handen waren van "geestelijke" heren. De tienden van de landen in de Mauritspolder en Oranjepolder, Groede, Wulpen, en (een deel van) Breskens en Nieuwvliet, waren na de herdijkingen begin 17e eeuw in handen gekomen van partikuliere eigenaren, zoals b.v. Jacob Cats.

Gedeeltelijke samenvatting van het verbaal van

Mr Pieter de Huijbert, heer van Burgh etc., als gedeputeerde van de Raad van State, tot het besteden van het bolwerk Hollandia, Sas van Gent, mitsgaders nog andere fortificatiewerken in Vlaanderen, en voorts het verpachten van de tienden in de polder van Naemen, alsmede Austricke, Albertus, St Pieters, Philippijne en Clara polders, gelijk mede in de Henricus polder bij Oostburg, en voorts meer andere polders en quartieren van Vlaanderen, voor dezen nooit wegens den Raad verpacht, alles tot bewaring van sLandts recht, en onverminderd de deugdelijke pretentie die iemand daar op zou kunnen maken, navolgende Ha: Ed: Mo: resolutie en autorisatie van de 22e en 31e mei dezes jaar 1688.

Mr Pieter de Huybert, heer van Burgh en Kraaienstein, geb. 1 april 1622, overl. Den Haag 7 jan. 1697, en de 18 jan. d.a.v. vervoerd naar Burgh en daar begraven in de kerk. Hij was schepen, raad en thesaurier van Middelburg, curator van de Latijnsche school aldaar, secretaris der Staten van Zeeland 1659-1664, raadspensionaris van Zeeland 1664-1687, lid van de Raad van State 1687-1697. Gegevens uit De vroedschap van Zierikzee / P. D. de Vos, heruitgave 1982, p.194.

Zijn verbaal heb ik met grote bewondering gelezen. Het toont een buitengewoon schrandere regent, met bijzondere diplomatieke gaven, die deze zware klus in korte tijd bijzonder efficiënt uitvoerde. Ook heeft hij een gedegen verslag gemaakt, opdat in komende jaren precies bekend zou zijn, wat nu geregeld was.

Polders met heffingsvrijdom

In **bijlage 18** wordt een overzicht gegeven van alle polders, die vrij gesteld waren van verponding (voor kortere of langere tijd), meest vanwege de hoge lasten als gevolg van innundaties e.d. Het geeft een prachtig overzicht van de situatie medio 1688.

De quohieren

Volgen nu de in bijlagen opgenomen quohieren.

Overzicht

Raad van State, inv.nr 1846, bijlage 08 Verpachting van de schoof, saet en smouttienden van den Henricuspolder, item de schooftienden van t nieuw bedijkte polderken geseijt "de Bruchsevaart" en het Stampershoeck polderken, en dat over het jaar en oogst 1688, gedaan binnen Oostburg, 25 juni 1688.

Raad van State, inv.nr 1846, bijlage 09 Verpachting van de schooftienden van een gedeelte van het eerste deel van Prins Willemspolder over het jaar en oogst 1688, geexcipieert de saet en smout tienden, gedaan binnen Oostburg, 25 juni 1688.

Raad van State, inv.nr 1846, bijlage 10 Verpachting van de schooftienden van een gedeelte van [dwz. het oostelijk deel van] het eerste deel van Prins Willemspolder, te weten Vrije polderken, Passegeule, Cateleijne en deel van Dierckensteene polders, over het jaar en oogst 1688, geexcipieert de saet en smout tienden, gedaan binnen Oostburg, 26 juni 1688.

Raad van State, inv.nr 1846, bijlage 11 Verpachting van de schooftienden van het tweede deel van Prins Willemspolder over het jaar en oogst 1688, geexcipieert de saet en smout tienden, gedaan binnen Schoondijke, 26 juni 1688.

Raad van State, inv.nr 1846, bijlage 14 Verpachting van de schooftienden van Bewester Eede over het jaar en oogst 1688, gedaan binnen Sluis, 28 juni 1688. Opm: Deze verpachting betreft geheel Bewester Eede, zowel benoorden als bezuiden St Pietersdijk.

Raad van State, inv.nr 1846, bijlage 19 Verpachting van de schoof en lammertienden van den Eijlande van Cadsandt en de heerlijkheijt van Nieuvliet, geexcipieert de saet en moutthienden, over het jaar en oogst 1688, gedaan binnen Sluis, 29 juni 1688.

Raad van State, inv.nr 1846, bijlage 20 Verpachting van de schooftienden van het polderken Den Oosthoeck van den Boom benoorden Ste Cruijce over het jaar en oogst 1688, geexcipieert de saet en smout tienden, gedaan binnen Sluis, 1 juli 1688.

Raad van State, inv.nr 1846, bijlage 21 Verpachting van de schooftienden van Heijle, den Dooperspolder en Beoster Eede [daar onder begrepen de Biesenpolder], over het jaar en oogst 1688, geexcipieert de saet en smout tienden, gedaan binnen Aardenburg, 30 juni 1688.

Raad van State, inv.nr 1846, bijlage 23 Verpachting van de schooftienden van Isabelle polder benoorden Aardenburg over het jaar en oogst 1688, geexcipieert de saet en smout tienden, gedaan binnen Aardenburg, 1 juli 1688.

Raad van State, inv.nr 1846, bijlage 20

Verpachting van de schooftienden van het polderken Den Oosthoeck van den Boom benoorden Ste Crujce over het jaar en oogst 1688, geexcipieert de saet en smout tienden, gedaan binnen Sluis, 1 juli 1688

	pachter	bedrag	borgen
t Gedeelte van den 1e houck metten 2e cavel, gebruikt bij vidua Fransen van de Plasse vorige pachter: deselve weduwe	wed. Francois vander Plasse	£7-15	Cornelis vander Plasse de oude Cornelis vander Plasse de jonge
3e cavel, zijnde t gebruik van Jan van Ackere vorige pachter: wed. F. van der Plasse	wed. Francois vander Plasse	£8	dezelve
4e cavel, gebruikt bij diverse gelanden vorige pachter: Gillis Sijmons	Hendrick Berents	£5-10	Lieven de Reu Antonij Magerman
5e cavel, gebruikt bij de helft, volgerlanden vorige pachter: Gillis Sijmons	Daniel Jansen	£8-15	Cornelis vander Plasse de jonge Jacob vander Plasse
6e koop, den 5e cavel van dhr Thibout vorige pachter: Jacob vander Plasse	Jacob vander Plasse	£12-10	Cornelis vander Plasse Jelis Magerman
7e koop, de 6e cavel, zijnde t gebruik van Jan van Ackere; vorige pachter Henrick Beerens	Jan de Koninck	£3-5	Joost Moerbeecke Jelis de Pree
8e koop, de 7e cavel, gebruikt bij dhr van Dorth; vorige pachter Jacob Blansaert	Pieter Fransen	£6-5	Simon Baecke Isack de Smidt
9e koop, de 8e cavel, zijnde t gebruik van Isack de Smidt en Gillis Sijmons vorige pachter: Isack de Smidt	Isack de Smidt	£9	Jacob van de Plasse Jelis Magerman
10e koop, de 9e cavel, zijnde t gebruik van Cornelis vander Plasse; vorige koper: dezelve	Cornelis vander Plasse	£8	Jacob vander Plasse
11e koop, de 10e cavel, zijnde t gebruik van Sijmon Baeck; vorige koper bereijder du Cattel	juffr. Soetaert, nu Simon Baeck	£5-5	Isack de Smidt Pieter Franse

12e koop, de 11e cavel, zijnde t gebruik van Gillis Magerman; vorige koper: deselve	Jelis Magerman	£5-10	Jacob vander Plasse Isack de Smidt
13e koop, de 12e cavel, t gebruik van dhr Johan van Dorth; vorige koper bereijder du Cattel	juffr. Soetaert, wed. Andries Israel	£5-5	Jelis Magerman vid. Francois vander Plasse